

Z obsahu

Pavouci České republiky	2
<i>Oreonetides quadridentatus</i> (Wunderlich, 1972) aneb pod zemí budou ještě věci!	3
Méně známé druhy pavouků – <i>Phlegra cinereofasciata</i> Simon, 1868	5
Doplnění zprávy o zajímavých sítích pavučenky <i>Nusoncus nasutus</i>	7
Druhé doplnění zprávy o zajímavých sítích pavučenky <i>Nusoncus nasutus</i>	8
Ptáci jako kořist pavouků	8
<i>Dolomedes fimbriatus</i> – z rodinného života	8
Blanokřídlí parazitoidi – indikátoři výskytu vzácnějších druhů pavouků	9
Zajímavý nález na Rakovnicku	11
Další nález skákavky rudopásé ve středním Povltaví	12
Nález slíd'áka tatarského (<i>Lycosa singoriensis</i>) v Cvrčovicích	14
Poznámky k morfologii samců plachetnatky žlutohohé <i>Tenuiphantes flavipes</i> a plachetnatky Mengeho <i>Tenuiphantes mengei</i>	16
Pražská arachnologická exkurze	18
Arachnologický kurz pro studenty – Mohelno	20
110. seminář České arachnologické společnosti	21
Arachnologická sbírka pana profesora Buchara	23
Česká bibliografie 2012	24
Britská bibliografie 2012	29
Nové knihy	29
Nepublikované inventarizační zprávy členů ČAS za roky 2001–2004	30

Arachnofauna České republiky**Pavouci České republiky**

Novým druhem zjištěným na území naší republiky je *Piniphantes pinicola* (Simon, 1884) – 1 ♂, 25.9.2011, Kadaň (5645), prosev v suťovém lese na západní straně Úhoště (Doupovské hory), leg., det. et coll. A. Roušar, rev. V. Růžička. Jedná se o velmi vzácný palearktický druh – kolem desítky nálezů registrují v Německu, stejně tak ve Velké Británii, jeden ve Švýcarsku...

Novým druhem zjištěným na území naší republiky je *Oreonetides quadridentatus* (Wunderlich, 1972) – Hluboká (6162), okr. Chrudim, v půdě bukového lesa na opukovém podloží, 1 ♂, 16.7.–27.8.2005, 45 cm hluboko, 1 ♂, 27.8.–8.10.2005, 65 cm hluboko, leg.

V. Laška & I. H. Tuf, det. M. Řezáč. Jedná se o velmi vzácný evropský druh – blíže viz samostatný článek v tomto čísle.

Ke dni 12.12.2012 tak v České republice evidujeme **865** druhů pavouků.

Vlastimil Růžička

***Oreonetides quadridentatus* (Wunderlich, 1972) aneb pod zemí budou ještě věci!**

Kolegové z Olomouce, Ivan H. Tuf a Vráťa Laška, dělali výzkum bezobratlých na hloubkovém půdním profilu v bukovém lese na Skutečsku (obr. 1). Ke sběru materiálu použili trubkové pasti. V trubkách je (na rozmontovatelné ose ze závitových tyček) sloupec kelímků, které přesně přiléhají k vodorovným zářezům, takže výsledkem je dokonalé podchycení prostorové distribuce druhů na zkoumaném půdním profilu (obr. 2). Výsledky byly publikovány (Laška *et al.* 2011). Jedinou vadou na jejich kráse byli dva samečci jakéhosi mírně drobnookého druhu s vyhřezlými makadly, které byly prozatímně Gustavem Hormigou určeny jako *Maro* sp. Jenže všechny naše druhy tohoto rodu jsou menší a mají větší oči; ale lepší řešení jsme neměli. Provokativnost nálezu zvyšovalo opukové podloží. V opukách jsou rozsáhlé systémy puklin, které jsou bezobratlími jistě hojně osídleny (podobný nález jediného exempláře drobnookého druhu *Porrhomma microcavense* byl u nás učiněn také na opukovém podloží). Na původním místě jsme chytali ještě dvě sezony, ale už bezvysledně.

Až po sedmi letech, v říjnu 2012, došel Milan Řezáč na to, že to je *Oreonetides quadridentatus*! Velezvácný druh popsaný právě před čtyřiceti lety Jörgem Wunderlichem (Wunderlich 1972). Budiž nám omluvou, že i Wunderlich tápal. Podle samečka zařadil nový druh nejprve do rodu *Centromerus*, aby pro něj po pár letech vytvořil samostatný rod *Paramaro* (viz Wunderlich 1980). Až Konrad Thaler popsal i samičku a zařadil druh do rodu *Oreonetides* (viz Thaler 1981). Jak shrnují Baert & Kekenbosch (2011), výskyt druhu je hlášen pouze z Francie, Lucemburska, Německa a Rakouska.

Kde to zvíře vlastně žije? Těžko říct. Jediný nález čtyř exemplářů ve Francii pochází z Pyrenejí z nadmořské výšky 2 100 m (Bosmans *et al.* 1986). Blick (2011) lapil 82 exemplářů do eklektorů zavěšených na bukových kmenech! Naše exempláře byly chyceny v půlmetrové hloubce v půdě bukového lesa na opuce. Škoda, že v publikacích je většinou uvedena pouze charakteristika povrchových biotopů, ale nejsou v nich údaje o geologickém podloží. V podzemí ještě budou věci!

BAERT L. & KEKENBOSCH R. 2011: *Oreonetides quadridentatus* (Wunderlich, 1972) (Araneae: Linyphiidae, Linyphiinae), espèce nouvelle pour l'aranéofaune belge. *Nieuwsbr. Belg. Arachnol. Ver.* **27** (1): 43–46.

BLICK T. 2011: Abundant and rare spiders on tree trunks in German forests (Arachnida, Araneae). *Arachnol. Mitt.* **40**: 5–14.

BOSMANS R., MAELFAIT J.-P. & DE KIMPE A. 1986: Analysis of the spider communities in an altitudinal gradient in the French and Spanish Pyrénées. *Bull. Br. arachnol. Soc.* **7** (3): 69–76.

LAŠKA V., KOPECKÝ O., RŮŽIČKA V., MIKULA J., VÉLE A., ŠARAPATKA B. & TUF I. H. 2011: Vertical distribution of spiders in soil. *J. Arachnol.* **39**: 393–398.

THALER K. 1981: Über *Oreonetides quadridentatus* (Wunderlich, 1972) nov. comb. (Arachnida: Aranei, Linyphiidae). *Arch. Sc. Genève* **34**: 143–152.

WUNDERLICH J. 1972: Zur Spinnenfauna Deutschlands, XII. Neue und seltene Arten der Linyphiidae und einige Bemerkungen zur Synonymie (Arachnida: Araneae). *Senckenberg. biol.* **53**: 291–306.

WUNDERLICH J. 1980: Drei neue Linyphiidae-Genera aus Europa (Arachnida: Araneae). *Senckenberg. biol.* **61**: 119–125.

Vlastimil Růžička

Obr. 1: Skuteč-Hluboká. V. Laška začíná hloubit výkop v bukovém lese (foto I. H. Tuf).

Obr. 2: Výkop o hloubce 135 cm, pasti jsou umístěny a připraveny k zahrnutí (foto I. H. Tuf).

Méně známé druhy pavouků – *Phlegra cinereofasciata* Simon, 1868

Skákavka *Phlegra cinereofasciata* (dříve *Phlegra fuscipes*) je jedním ze tří druhů rodu *Phlegra* vyskytujících se na našem území. Jedná se o poměrně malou skákavku o délce těla 5–6 mm. Jak bývá u většiny skákavek zvykem, i u tohoto druhu je výrazný pohlavní dimorfismus ve zbarvení. Samice jsou šedé s nevýrazným proužkem na zadečku a dvěma světlými pruhy na hlavohruď (obr. 1). Samec má celkově kontrastnější zbarvení a na černém zadečku vystupuje šedý proužek (obr. 2). Nohy jsou u obou pohlaví šedé s tmavšími skvrnami. Tato skákavka je rozšířena od západu Evropy po střední Asii. V ČR je to vzácný druh, známý jen z jihu Moravy, Mohelna a lokality Domašov-Růžky (Buchar & Růžička 2002). Obývá suché stepní a lesostepní biotopy, často skalnaté stepi. Typickou lokalitou výskytu u nás jsou stepi na vápenci na území CHKO Pálava. Žije skrytě mezi kameny a nízkou vegetací. Tato skákavka si vytváří pavučinové zámotky pod kameny a různými předměty. V nich hlídá samice v letních měsících kokon (obr. 3). Dospělci se vyskytují od června do září. V Červeném seznamu bezobratlých ČR (Růžička 2005) je díky své vazbě na stepní a lesostepní biotopy tento druh zařazen jako ohrožený (EN).

BUCHAR J. & RŮŽIČKA V. (2002): *Catalogue of spiders of the Czech Republic*. Peres, Praha, 351 pp.

RŮŽIČKA V. 2005: Araneae (pavouci). In FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds), *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí*. Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha, pp. 76–82.

Ondřej Machač

Obr. 1: Samice *Phlegra cinereofasciata* (foto O. Machač)

Obr. 2: Samec *Phlegra cinereofasciata* (foto O. Machač)

Doplnění zprávy o zajímavých sítích pavučenky *Nusoncus nasutus*

Na moji výzvu se ozval kolega Petr Dolejš, který mě informoval o práci Komposch & Natmessnig (2001), kteří popisují obdobné chování druhu *Nusoncus nasutus*, a to překvapivě na téměř shodném biotopu (smrčina), rovněž na nahromaděných suchých smrkových větvích a rovněž začátkem jara (11.3.2001). Obdobný jev popisuje u druhu *Ostearius melanopygius* také Haigh (2012).

Nusoncus nasutus je u nás dosud pokládán za velmi vzácný a psychofilní druh typický pro oreofytikum, pro což svědčily do roku 2000 i nálezy v horských polohách (poprvé zjištěn v roce 1977 na Stožci (Kůrka 1982), později (5.11.1981) na Mrtvém luhu (Kůrka 1990), 8.–10.5.2000 na Rašeliništi Kapličky a Medvědí hoře (lgt. V. Holá & V. Hula), výjimkou byl nález na Kristině Hrádku ve výšce 450 m n. m. (9.5.1997, lgt. E. Kula). V posledních letech jsem ho zjistil na dalších místech nejen v horách, ale i v nižších polohách (např. právě na Rečkově, ač v inverzním údolí), ale také na vysloveně teplých lokalitách, např. na Oblíku (Kůrka & Buchar 2010) a naposledy (25.5.2012) v nížinném suchém lese na Kolínsku u Velkého Oseku. Tento druh bude mít zřejmě větší ekologickou valenci, než se dosud předpokládalo.

HAIGH D. 2012: *Ostearius melanopygius* – a cosmopolitan spider. *S.R.S. News* 73 In *Newsl.*

Br. arachnol. Soc. 124: 13–14.

KOMPOSCH C. & NATMESSNIG I. 2001: Ein Massenauftreten der Zwergspinne *Troxochrus nasutus* in Kärnten. *Carinthia II* 191/111: 497–516.

KŮRKA A. 1982: Pavouci (Araneida) vrchu Stožec na Šumavě. *Acta Mus. Nat. Pragae, Ser. B* 38 (1–2): 47–78.

KŮRKA A. 1990: The Arachnofauna of Bohemian peat bogs. Spiders (Araneida) of the State Nature Reserve Mrtvý Luh, Šumava Mts. *Acta Mus. Nat. Pragae B* 46 (1–2): 37–78.

KŮRKA A. & BUCHAR J. 2010: Pavouci (Araneae) vrchu Oblík v Českém středohoří (severozápadní Čechy). *Sborník Severočeského Muzea, Přírodní Vědy, Liberec* 28: 71–106.

Antonín Kůrka

Druhé doplnění zprávy o zajímavých sítích pavučenky *Nusoncus nasutus*

While we do not have *Nusoncus nasutus* we do have *Saaristoia firma*. *S. firma* is 'Local and Scarce' in the UK but I have several records for this species in Gloucestershire. A single individual *O. melanopygius* I found last week in Gloucester under the lid of a domestic food compost bin. I have also received a letter from a correspondent saying that his compost bins were teeming with *O. melanopygius* on August 17th and by 21st August they had all gone. In 13 years he had never encountered this species in his bins. Population explosions often lead to rapid and dramatic dispersal, e.g. lemmings, painted lady butterflies and others and may be responsible for this spider, at all age stages, about to disperse from its manure heap.

David Haigh – Spider Recorder, Gloucestershire, UK

Ptáci jako kořist pavouků

Potravu pavouků tvoří v dřtivé většině různí členovci (zvláště pak hmyz). Ovšem kořistí velkých druhů síťových pavouků se občas stane i nějaký ten létající obratlovec. V jednom z letošních čísel amerického ornitologického časopisu *The Wilson Journal of Ornithology* vyšel zajímavý článek o ptáčích chycených do pavoučích sítí. Většinu případů má na svědomí rod *Nephila* a kořistí se stávají ptáci od velikosti kolibříka po hrdličku. Případným zájemcům můžu poslat sken daného článku.

BROOKS D. M. 2012: Birds caught in spider webs: a synthesis of patterns. *Wilson J. Ornithol.* 124: 345–353.

Ondřej Machač

Dolomedes fimbriatus – z rodinného života

Lovčík vodní je vzhledem k výběru stanoviště a také díky svým rozměrům pavouk natolik výjimečný, že mu byla a je věnována dostatečná pozornost mnoha autorů. Můžeme tak být informováni o zajímavé bionomii: například o lovu malých obratlovců, sexuálním kanibalismu nebo odlišném způsobu života juvenilních pavouků. Ti na rozdíl od dospělců tráví čas dospívání na přilehlé vegetaci, kde loví i svou kořist. Překvapujícím zjištěním však byl nález těchto pavouků na vrcholech okoličnatých rostlin (*Angelica sylvestris*) na okraji jedné šumavské louky. Na těchto květenstvích čhali juvenilní jedinci na nalétávající hmyz. A s úspěchem, jak dokládá přiložený snímek (obr. 1).

Jan Erhart

Obr. 1: Mladý lovcík s ulovenou kořistí (foto J. Erhart)

Blanokřídlí parazitoidi – indikátoři výskytu vzácnějších druhů pavouků

Většina zástupců čeledi Pompilidae se zaměřuje na poměrně široké spektrum pavouků. Je však známo několik archaických druhů hrabalek, které jsou úzce vázány jen na určité druhy pavouků (rodu *Atypus*, *Eresus* nebo *Cheiracanthium*). Této skutečnosti lze tak na základě podložených nálezů parazitické hrabalky využít k prokázání přítomnosti hledaného pavouka na lokalitě. Poukázat na přítomnost konkrétního druhu pavouka lze díky dříve publikovaným záznamům o sběrech druhově specifických hrabalek (z Moerickeho pastí, tzv. žlutých misek) nebo jejich odchytům, nejlépe při sání nektaru na květech mířkovitých rostlin (jedná se o poměrně nápadné druhy). Tuto teorii jsem si v praxi již potvrdil. Příkladem je sběr hrabalky *Aporus unicolor* na okraji stepi PR Čepičná. Tam jsme o rok později, při příležitosti arachnologické exkurze, skutečně hostitelského pavouka *Atypus affinis* našli. V opačném případě jsem údaje o nálezů zmíněného sklípčáka u Nedabyle u Českých Budějovic letos úspěšně zúročil odchytém prvním exemplářem hrabalky *Aporus polux* v jižních Čechách.

Jan Erhart

Obr. 1: *Aporus unicolor*, jejíž hostiteli jsou sklípčáci rodu *Atypus* (foto J. Erhart)

Obr. 2: *Eoffereola rhombica*, jejíž hostiteli jsou stepníci rodu *Eresus* (foto J. Erhart)

Zajímavý nález na Rakovnicku

V září 2012 nalezla paní Tereza Švadlenková v obci Lišany (5848) u Rakovnicka na zdi rodinného domu (č. p. 171) charakteristickou stanovitou pavučinu. Jejího „obyvatele“ vyfotografovala (obr. 1) a fotografii zaslala na PFF UK s žádostí o determinaci; byl to druh *Uroctea durandi*.

Jelikož hned tři rodiny ze sousedství byly v létě u Středozemního moře (dvě v Chorvatsku a jedna ve Francii), je nanejvýš pravděpodobné, že byl tento jedinec do Čech nevědomky dovezen. Přestože si pavouk v novém prostředí vytvořil pavučinu a jistě by byl schopen do podzimu přežít venku, druh *Uroctea durandi* pochopitelně k naší fauně počítat nebudeme. Nález ale dokumentuje potenciál tohoto druhu šířit se i do vzdálenějších oblastí. Nalezený jedinec v současnosti žije u autora příspěvku a v budoucnu bude coby dokladový materiál uložen v zoologické sbírce Národního muzea.

Děkuji nálezkyni za předání pavouka, poskytnutí bližších nálezových údajů a souhlas s otištěním její fotografie.

Petr Dolejš

Obr. 1: *Uroctea durandi* v Lišanech na Rakovnicku (foto T. Švadlenková)

Další nález skákavky rudopásé ve středním Povltaví

Skákavka rudopásá, *Philaeus chrysops* (Poda, 1761), je druhem s palearktickým rozšířením, jehož areál zasahuje do severní Afriky. V České republice je středně hojným, nápadným teplomilným pavoukem vyhledávajícím osluněné sutě (Řezáč 2001). Nosek (1895) jej chybně uvádí z Polabí. Recentně je známý z několika nálezů na Křivoklátsku (Růžička 2011), z Českého krasu (Kůrka *et al.* 2010), Pražské kotliny (Kůrka *et al.* 2007) a Českého středohoří (Buchar a Růžička 2002). Vyskytuje se v přírodních habitatech korespondujících ke klimatickému nebo edafickému klimaxu (Růžička 2000), kde preferuje velmi suchá, otevřená stanoviště Termofytika, v nadmořských výškách 200–600 m (Buchar & Růžička 2002). Tato skákavka nemusí být habitatově náročná, vyžaduje ale vhodně osluněná místa a rozsáhlejší skalní masív, ne však pískovec (V. Hula, in litt.). V Návrhu seznamu pavouků určených k druhové ochraně je navržena do kategorie SO – silně ohrožený druh (Česká arachnologická společnost 2012).

Během inventarizačního průzkumu araneofauny NPR Drbákov – Albertovy skály byl 24.6.2011 nalezen jeden samec *P. chrysops* (obr. 1) na skalní stepi Albertovy skály, na skalním výchozu vyhlídky, při trase naučné stezky. Nález je potvrzením výskytu skákavky rudopásé v mapovém poli č. 6252 po více než 70 letech (viz Řezáč 2011). Biotop (obr. 2) tvoří otevřené suché trávníky svazu *Alyssa-Festucion pallentis* s dominantní kostřavou sivou (*Festuca pallens*). Suché trávníky stepního charakteru zde náleží k araneologicky nejcennějším biotopům se zastoupením teplomilných klimaxových druhů pavouků (Moravec 2012). NPR Drbákov – Albertovy skály byla vyhlášena Vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 72/2008 Sb. s účinností od 1. dubna 2008. Rezervace leží ve Středním Povltaví a tvoří ji západně a severně exponované skalnaté srázy, inverzní zahloubení a vrcholové partie srázů na nárazovém svahu meandru Vltavy u Smilovic a Nalžovického Podhájí (okr. Příbram). Výměra činí 63,5 ha, nadmořská výška: 274–470 m (Ložek *et al.* 2005; Klaučys 2011). Podrobnější průzkum araneofauny na území rezervace nebyl doposud prováděn. Několik důležitých faunistických údajů bylo však odsud získáno při arachnologické exkurzi uspořádané ve dnech 25.–29.6.1991 (Růžička 1996).

Děkuji Ing. Mgr. Martinu Klaučysovi (SCHKO Blaník, Louňovice pod Blaníkem) za umožnění průzkumu ve zvláště chráněném území. Průzkum byl realizován v rámci projektu Implementace soustavy Natura 2000 v územích v péči AOPK a jejich monitoring.

BUCHAR J. & RŮŽIČKA V. 2002: *Catalogue of Spiders of the Czech Republic*. Peres Publishers, Praha, 351 pp.

ČESKÁ ARACHNOLOGICKÁ SPOLEČNOST 2012: *Návrh seznamu pavouků určených k druhové ochraně*, <http://arachnology.cz/cas/arachnids.aspx?l=cz&o=ara&c=prot> (11.11.2012)

KLAUČYS M. 2011: *Změna č. 1/2011 Plánu péče o Národní přírodní rezervaci Drbákov – Albertovy skály na období 2011–2012*. Unpubl. ms. Deposited in Správa CHKO Blaník, Louňovice pod Blaníkem, 5 pp. + 6 pls.

- KÚRKA A., BUCHAR J. & ŘEZÁČ M. 2007: Pavouci (Araneae) Prahy. *Natura Pragensis* **18**: 5–126.
- KÚRKA A., BUCHAR J., KUBCOVÁ L. & ŘEZÁČ M. 2010: Pavouci (Araneae) chráněné krajinné oblasti Český kras. *Bohemia centralis* **30**: 5–100.
- LOŽEK V., KUBÍKOVÁ J. & ŠPRYŇAR P. (eds) 2005: *Střední Čechy*. In: MACKOVČIN P. & SEDLÁČEK M. (eds): *Chráněná území ČR, svazek XIII*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha a EkoCentrum, Brno, 904 pp.
- MORAVEC J. 2012: *Inventarizační průzkum NPR Drbákov – Albertovy skály z oboru araneologie (pavouci)*. Unpubl. ms. Deposited in Správa CHKO Blaník, Louňovice pod Blaníkem, 77 pp.
- NOSEK A. 1895: Seznam českých a moravských pavouků. *Věstník Král. České Společnosti Náuk. Třída matematicko-přírodovědecká* **3**: 1–56.
- RŮŽIČKA V. 1996: Arachnologické exkurze uspořádané v letech 1972–1995. *Pavouk* **4**: 4–6.
- RŮŽIČKA V. 2000: Spiders in rocky habitats in Central Bohemia. *J. Arachnol.* **28** (2): 217–222.
- RŮŽIČKA 2011: Pavouci přírodní rezervace Čertova skála na Křivoklátsku. *Bohemia centralis* **31**: 243–248.
- ŘEZÁČ M. 2001: Nové údaje o některých pozoruhodných pavoucích (Araneae) z České republiky. *Muzeum a současnost, Řada přírodovědná*, Rostoky **15**: 8–18.
- ŘEZÁČ M. 2011: Profil taxonu skákavky rudopásé (Poda, 1761). In: *BioLib.cz*, <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id889/> (11.11.2012)

Josef Moravec

Obr. 1: Odchycená skákavka *Philaeus chrysops* (foto J. Moravec)

Obr. 2: Biotop skákavky rudopásé v NPR Drbákov – Albertovy skály (foto J. Moravec)

Nález slíďáka tatarského (*Lycosa singoriensis*) v Cvrčovicích

Místo nálezu: Cvrčovice, kraj Jihomoravský, Česká Republika

GPS: 48°59'33.885"N, 16°31'4.643"E

Nadmožská výška: 179 m

Čtvercové pole: 7065a

Datum: 8.10.2012

Nález: Radek Šich - www.sichr.net

Při „pochůzce“ s foťákem za pavouky v okolí bydliště jsem zavítal i ke Cvrčovickému splavu. Je to pěkné místo a rád se tam jednou za čas vydám.

První nora, na kterou jsem úplnou náhodou narazil, byla velice nápadná díky jemnějšímu písku vyhrabanému na šterkovitém povrchu. Pavučinová výztuha stěn byla patrná až při bližším ohledání, průměr nory byl cca 16–18 mm, hloubka cca 30 cm. Po telefonické konzultaci s Vládou Hulou, či by mohla nora být, padla možnost, že by mohlo jít o slíďáka druhu *Arctosa cinerea*. Jaké bylo mé překvapení, když z nory vykoukla *Lycosa singoriensis*. Byla velice klidná, nechala se párkrát vyfotit a zase pomalu zalezla do nory. Po telefonickém ujištění, že by opravdu mohlo jít o „singorku“, jsem zajásal, protože tohoto pavouka jsem si už dlouho přál vidět a vyfotit.

Délka těla vyfotografovaného jedince byla cca 18–20 mm (obr. 1) Během dalšího, asi dvouhodinového prohledávání okolí jsem našel dvě další nory, zhruba o stejném průměru. Následující den jsem se na místo (obr. 2) ještě vrátil, prochodil jsem ho křížem krážem a až po dvou a půl hodinách bezvýsledného hledání jsem našel dalšího jedince, jak si začíná budovat noru – byl teprve cca 1 cm pod povrchem. Druhý jedinec byl o malinko menší než první, měl spíš k 16 mm délky těla. Vzal jsem ho s sebou jako vzorek populace a předal Vládovi Hulovi, který ho určil jako dospělou samici starou cca 1–2 roky.

Radek Šich

Obr. 1: Slíďák tatarský (*Lycosa singoriensis*) chycený u Cvrčovic (foto R. Šich)

Obr. 2: Biotop slíďáka tatarského u Cvrčovic (foto R. Šich)

Poznámky k morfologii samců plachetnatky žlutonohé *Tenuiphantes flavipes* a plachetnatky Mengeho *Tenuiphantes mengei*

Oba zmíněné druhy jsou v běžně užívaných klíčích (Miller 1971; Heimer & Nentwig 1990) odlišeny pomocí tvaru zoubku na paracymbiu a na základě zakřivení koncové části lamely charakteristiky. U druhu *Tenuiphantes mengei* je zoubek na paracymbiu tupější a lamela charakteristika je více obloukovitě zahnutá. Pro bezpečnou determinaci jsou rozdíly na paracymbiích málo výrazné, lepším znakem se jeví zakřivení lamely charakteristiky, jehož zhodnocení ovšem vyžaduje přesný úhel pozorování a jistou zkušenost determinátora. Dalším uváděným znakem jsou řidší stridulační rýžky na bocích chelicer u *T. flavipes*, což se někdy pozoruje obtížně, zvláště u tmavěji pigmentovaných jedinců. Ve skutečnosti existují i další výrazné znaky, které mohou dobře sloužit k determinaci.

Helsdingen et al. (1977) uvádějí jako specifický znak pro *T. flavipes* výrazné hrboly na bocích chelicer u jejich bází (obr. 2). Tento znak se jeví pro determinaci jako velmi vhodný, jelikož *T. mengei* má boky chelicer rovné a bez hrbolu (obr. 1). V diagnóze *T. mengei* Helsdingen et al. (1977) dále uvádějí jazykovitý výběžek na terminální apofýze bulbu. Tento znak je také dobrý pro determinaci. Je pozorovatelný při retrolaterálním pohledu na makadlo (obr. 3, 5) a je znázorněn i na některých perokresbách (Roberts 1995; Helsdingen et al. 1977). Zmíněný výběžek je umístěn u báze lamely charakteristiky, na vnitřní straně oblouku, do kterého je lamela zakřivena. Druh *T. flavipes* má homologický výběžek terminální apofýzy velmi široký, plochý, na okraji vně ohrnutý, v distální části příčně uťatý (obr. 4, 6). Zmíněný výběžek terminální apofýzy má druhově specifický tvar i u dalších druhů rodu *Tenuiphantes* a může posloužit k determinaci sporných nebo poškozených jedinců. Na dalších snímcích jsou mikrofotografie bulbu druhů *T. tenuis* (obr. 7), *T. zimmermanni* (obr. 8) a *T. tenebricola* (obr. 9).

HEIMER S. & NENTWIG W. 1991: *Spinnen Mitteleuropas: Ein Bestimmungsbuch*. Verlag Paul Parey, Berlin, 543 pp.

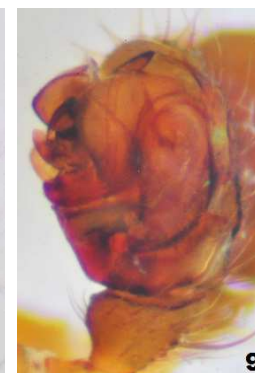
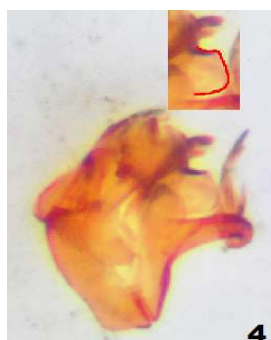
HELSDINGEN P. J. VAN, THALER K. & DELTSHEV C. 1977: The *tenuis* group of *Lepthyphantes* Menge (Araneae, Linyphiidae). *Tijdschr. Ent.* **120**: 1–54.

MILLER F. 1971: Řád Pavouci – Araneida. In DANIEL M. & ČERNÝ V. (eds), *Klíč zvířeny ČSSR IV*. ČSAV, Praha, pp. 51–306.

ROBERTS M. J. 1995: *Collins Field Guide: Spiders of Britain & Northern Europe*. HarperCollins, London, 383 pp.

Obr. 1: *T. mengei*
Obr. 2: *T. flavipes*
Obr. 3: *T. mengei*
Obr. 4: *T. flavipes*
Obr. 5: *T. mengei*
Obr. 6: *T. flavipes*
(foto J. Dolanský)

Obr. 7: *T. tenuis*; Obr. 8: *T. zimmermanni*; Obr. 9: *T. tenebricola* (foto J. Dolanský)

Společenská rubrika

Pražská arachnologická exkurze

Dostalo se mi té cti, abych sepsal krátký memoár o letošní arachnologické exkurzi, která se uskutečnila dne 19. a 20. července. Letos byla věnována zbytkům přírodních biotopů v Šáreckém údolí a tomu, abychom s pavouky seznámili kolegy z Agentury ochrany přírody a krajiny, kteří vyrazili s námi.

Celkem se nás sešlo na dvě desítky. Celému arachnologickému uskupení velel Milan Řezáč a jeho dvě dcerky, které se za neúnavného pobíhání se smýčkačkami ukázaly býti velice platnými členkami týmu, neváhající ostatním účastníkům zpřijemnit bádání líbeznou písní či veršem. Hned ze začátku jsme si trochu protáhli svaly výstupem na akropoli slovanského hradiště, kde jsme obdivovali kostřavové skalní stepi obývané stepníkem rudým či sklípkánkem pontickým a buližníkové skály skýtající úkryt segestře skalní. Poté jsme sestoupili do údolí Šáreckého potoka s vlhkomilnými stínomilnými společenstvy, které nás dovedlo až k Nebušické skále, na jejichž svazích se nachází vřesoviště, kde žije sklípkánek hnědý. Na vrcholu jsme se pokochali krásnými výhledy a zuby nehty jsme se museli držet skalních výběžků, aby nás neodfoukly silné poryvy větru a my neskončili podobně jako Šárka, která ukončila svůj mladý život skokem z protější skály. Kapky deště nás zahnal do blízké hospůdky Pod Dívčím skokem, kam měla mimo jiné nebohá Šárka přibližně dopadnout. Po krátkém občerstvení jsme se zavrtili do nedaleké kamenné suti a dále jsme se vydali navštívit teplomilnou doubravu s třemdavou bílou v přírodní památce Vizerka. V mokřadních olšínách a rákosinách v nivě potoka jsme se po sto letech pokusili opět nalézt lovcíka vodního, bohužel neúspěšně. Poslední lokalitou, kterou jsme první den ještě zvládli

navštívit, byla pěkná step v přírodní památce Jenerálka. Den jsme zakončili v pozdních odpoledních hodinách ve stejnojmenné hospůdce.

Druhý den jsme zahájili návštěvou unikátního travertinového prameniště. Jelikož se nám první den nepodařilo nalézt lovcíka vodního, rozhodl se Milan Řezáč účastníky exkurze motivovat a neuváženě tak zatížit svůj rodinný rozpočet nabídkou platit nálezci doživotní spotřebu piva. Naštěstí pro Milana a naneštěstí pro lovcíka zůstala odměna nevyplacena. Od prameniště jsme se přesunuli k zarůstajícím slatinným ostřicovým loukám pod usedlostí Zlatnice a dále na květnaté trávníky v přírodní památce Nad Mlýnem. Poté jsme ještě navštívili skalní stepi s koniklecem lučním na vápnitých starohorních prachovcích připravovaného významného krajinného prvku Nad Lomem. Několik největších vytrvalců v čele s Ondrou Machačem se ještě vydalo prozkoumat přírodní památku Podbabské skály s kavylovou stepí a hlaváčkem jarním na sprašové návěži, kde žijí sklípkánek pontický, skákavka *Heliophanus lineiventris* či pavučenka *Hypsocephalus pusillus*.

Exkurze se myslím velice vydařila a mnohé mimopražské překvapila krásnými kousky přírody hostícími často vzácné druhy rostlin, pavouků a jiných bezobratlých. Nezbyvá, než se těšit na příští rok na další výlet za pavouky.

Tomáš Krejčí

Společné foto účastníků (foto O. Machač)

Arachnologický kurz pro studenty – Mohelno

Ve dnech 17.–21. září se uskutečnilo terénní cvičení z arachnologie organizované brněnskou Masarykovou univerzitou za podpory projektem PROVAZ. Kurz se konal na Mohelenském mlýně poblíž Mohelenské hadcové stepi a vedl jej profesor Stano Pekár. Kurzu se účastnili studenti z brněnské, olomoucké a pražské univerzity. Cílem kurzu bylo osvojit si základní principy provádění behaviorálních experimentů – od sběru zvířat v terénu, přes plánování designu pokusu, provedení experimentů samotných, statistické vyhodnocení získaných dat až po finální prezentaci výsledků. Rozdělili jsme se do tří pracovních skupin, z nichž každá dostala za úkol vypracovat jeden z následujících experimentů: Vliv kairomonů/ feromonů na chování slíďáků rodu *Pardosa*, Výběr mikrohabitatu kryptických pavouky a Strategie lovu kořisti u běžníků rodu *Tmarus*. První den jsme podnikli sběr zvířat v terénu. Následující dva dny jsme pilně pracovali na experimentech samotných, abychom se předposlední den mohli vrhnout na statistickou analýzu a připravit závěrečnou prezentaci. Závěrečnou prezentaci všichni úspěšně zvládli. Ne všechny experimenty vyšly dle očekávání. Vliv kairomonů na chování slíďáků se neprokázal a pokusy s běžníky rodu *Tmarus* selhaly úplně na metodice, pavouci jednoduše vůbec nespolečně pracovali. I negativní výsledek však může být závěrem vědecké práce. Povedlo se však prokázat výběr mikrohabitatu u některých druhů kryptických pavouků dle jejich zbarvení. Kromě práce jsme samozřejmě také navázali nové vztahy a užili si zábavy, zejména po večerech při táboráku či karetní hře Bang. Myslím, že mluvím za všechny účastníky, když kurz zhodnotím jako vydařený, jelikož jsme z něj odjžděli obohaceni o nové poznatky a znalosti.

Ondřej Michálek

Společná fotka účastníků kurzu (foto S. Pekár)

110. seminář České arachnologické společnosti

To byl ale nával! Téměř všechna místa ve vyhrazeném prostoru pardubického zámku se zaplnila. Vždyť na arachnologický seminář nakonec přijelo třicet šest členů – vlastně třicet pět a jeden host. Tím hostem byl Dr. Tomáš Pavlík a právě jeho příspěvek patřil k těm nejzajímavějším. A my jsme tak měli jedinečnou příležitost dozvědět se něco více o původu mytologických jmen pavouků.

Oběd se již tradičně konal v blízké restauraci U Dvou čápů. Jeho rychlý průběh umožnil dohnat dopolední skluz, a tak po příspěvku „narozeninového“ Tondy Kůrky mohl být odpolední přednáškový blok přerušen, aby následoval krátký coffee-break.

Některým přítomným členům se dostalo ocenění, a to spontánním potleskem, za jejich významný přínos ČASu. Na závěr ještě zbylo dost času říci si navzájem vše, co jsme si povědět chtěli. Abychom jsme se poté mohli rozjet k domovům, s pocitem že ta daleká cesta měla svůj smysl...

Jan Erhart

Program semináře:

P. Just: Ekologie a epigamní chování slíďáků rodu *Alopecosa*

V. Růžička: Nové druhy plachetnatek ve fauně ČR

T. Pavlík: Mytologická jména pavouků a spol.

O. Machač: "Nezvěstné" druhy naší araneofauny

R. Michalko, S. Pekár: Letmé nahlédnutí do repertoáru defenzivního chování pavouků rodu *Philodromus*

A. Kůrka: Zpráva o I. československé arachnologicko-ornitologické studijní cestě do Austrálie

S. Pekár: Spolupráce na projektu Spiders of Europe

P. Just: Krátké ohlédnutí za letošním kongresem v Lublani

J. Buchar: Je možné, že za 200 let budou kartogramy síťového mapování téměř kompletní?

V. Hula: Pavouci Sokotry

Společné foto členů ČAS na nádvoří pardubického zámku (foto P. Dolejš)

Kolegové, kteří letos ukončili studium

Adam Bořecký – středoškolské s maturitou

Tomáš Hamřík – středoškolské s maturitou

Pavel Just – bakalářské (školitel: P. Dolejš, oponent: J. Žďárek)

Jana Kotrbová – bakalářské (školitel: F. Štáhlavský, oponent: J. Christophoryová)

Ondřej Machač – bakalářské (školitel: I. H. Tuf, oponent: M. Veselý)

Jana Plíšková – bakalářské (školitel: F. Štáhlavský, oponent: A. Kůrka)

Tomáš Krejčí – magisterské (školitel: M. Řezáč, oponent: J. Dolanský)

Blahopřejeme!

Arachnologická sbírka pana profesora Buchara

Rok 2012 se stal milníkem arachnologie v Národním muzeu. V tomto roce totiž pan profesor Buchar věnoval Národnímu muzeu svoji celoživotní sbírku pavouků. Přípravy na stěhování probíhaly již se značným předstihem. Předně jsme s Lenkou Kubcovou vytvořili srovnávací sbírku pavouků (pár od každého přítomného druhu), která zůstala pro potřeby výuky a ověřování správné determinace na katedře zoologie PřF UK. Jen na tuto činnost padlo několik zimních víkendů! Nejdůležitější část sbírky, čeledi a slíďáky, jsme utřídili a epruvety obsahující stejné druhy jsme vložili do společných pytlíčků. Jelikož celá sbírka pana profesora byla umístěna ve dvou skříních, rozhodli jsme ji přestěhovat do muzea nadvakrát. Oběma dnům stěhování předcházela den balení, kdy nám vydatně pomáhala katedrová technička Mária Fapšová. Vlastní stěhování proběhlo 2. srpna a 17. října. Hned tytéž dny jsem, tentokrát již s muzejním preparátorem Martinem Šafrou, všechny lahve vybalil (obr. 1) a uložil do moderních skříní depozitáře v Horních Počernicích.

Celá sbírka čítá velmi hrubým odhadem na 100 tis. exemplářů (obr. 2). Jednotlivým částem sbírky (čeledi, slíďáci, Sibiř, Mongolsko, Kavkaz, sekáči...) byla v Národním muzeu přidělena evidenční čísla P6d-41/2012 až P6d-53/2012. Jménem zoologického oddělení NM bych velmi rád vyjádřil panu profesorovi poděkování za to, že se rozhodl světit svoji nesmírně cennou sbírku do správy právě Národnímu muzeu v Praze.

Petr Dolejš

Obr. 1: Vybalování a ukládání sbírky po transportu do Horních Počernic (foto P. Dolejš)

Obr. 2: Kompletní sbírka pavouků p. prof. Buchara v Národním Muzeu (foto P. Dolejš)

Česká bibliografie 2012

Pavouci

- ÁVILA I. & KRÁL J. 2012: Cytogenetic survey of the family Homalonychidae (Araneae) and its putative relatives. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 13.
- CÁRDENAS M., JIROŠ P. & PEKÁR S. 2012: Selective olfactory attention of a specialised predator to intraspecific chemical signals of its prey. *Naturwissenschaften* **99** (8): 597–605. DOI: 10.1007/s00114-012-0938-9.
- CÁRDENAS M. & PEKÁR S. 2012: Absence of phenotypic plasticity in the capture efficiency of alternative prey in myrmecophagous *Zodarion* spiders. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 20.
- DOLEJŠ P., BUCAR J. & SMRŽ J. 2012: Ontogeny of the spinning field in wolf spiders (Araneae: Lycosidae). In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 33.
- DOLEJŠ P., HLAVÁČ J. Č., MORAVEC J. & ANDĚRA M. 2012: Živočiškové vápencového velkolomu Čertovy schody v Českém krasu [Animals of the limestone quarry Čertovy schody in the Bohemian karst]. In KUBOVČÍK V. & STAŠIOV S. (eds), *Zborník príspevkov z vedeckého kongresu „Zoológia 2012“, 18. Feriencove dni, 22.–24. november 2012*. Slovenská zoologická spoločnosť pri SAV, Technická univerzita vo Zvolene, Zvolen, p. 47 (in Czech).
- DOLEJŠ P. & KÚRKA A. 2012: Prof. František Miller's collection of money spiders (Araneae: Linyphiidae) deposited in the National Museum in Prague (Czech Republic). In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 32.
- HRADSKÁ I. 2012: Příspěvek k poznání araneofauny Ašského výběžku. Contribution to the knowledge of the spiders of the Aš promontory. *Erica* **19**: 89–99 (in Czech, English abstract).
- HRDLČKOVÁ J. 2012. *Potravní specializace rodu Dysdera na Kanárských ostrovech [Food specialization of the genus Dysdera in the Canary Islands]*. MSc. thesis, Czech University of Life Sciences Prague, Praha, 44 pp. (in Czech, English abstract).
- HULA V. & NIEDOBOVÁ J. 2012: Spiders of Socotra – news from the dragon blood island. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 54.
- JUST P. 2012: *Ekologie a epigamní chování slíďáků rodu Alopecosa (Araneae: Lycosidae). Ecology and courtship behaviour of the wolf spider genus Alopecosa (Araneae: Lycosidae)*. BSc. thesis, Charles University in Prague, Praha, 38 + II pp. (in Czech, English abstract).

KEHLMAIER C., KORENKO S., MICHALCO R. 2012: *Ogcodes fumatus* (Diptera: Acroceridae) reared from *Philodromus cespitum* (Araneae: Philodromidae), and first evidence of *Wolbachia* in Acroceridae. *Ann. Zool.* **62** (2): 281–286. DOI: 10.3161/000345412X652819

KORENKO S. 2012a: Web architecture variability of orb-weaver spiders manipulated by polysphinctine parasitoids. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 71.

KORENKO S. 2012b: Web architecture of orb-weaver spiders and its manipulation by polysphinctine parasitoids. In KRUMPÁLOVÁ Z. (ed.), *Zborník abstraktov, 10. Arachnologická konferencia, Východná, 12.–16.9.2012*. Katedra ekológie a environmentalistiky, Fakulta Prír. vied, Universita Konštantína Filozofa v Nitre, pp. 26–27.

KOŠULIČ O. & HULA V. 2012a: Ecological evaluation of spiders of the vineyard terraces in the condition of South Moravia (Czech Republic). In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 73.

KOŠULIČ O. & HULA V. 2012b: Investigation of spiders (Araneae) of the Nature Monument Jesličky (South Moravia, Czech Republic). *Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun.* **60** (5): 125–136.

KOŠULIČ O. & VICHITBANDHA P. 2012: *Oxyopes lineatipes* (C. L. Koch, 1874) (Araneae, Oxyopidae): a common spider in physic nut plantation and their tolerance to a potential acaricide. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 72.

KOŠULIČ O., VICHITBANDHA P., CHOTWONG W., WONGPROM P. & SCHWENDINGER P. 2012: New species of the genus *Perania* (Araneae: Tetrablemmidae) from Central and North East Thailand. In JÄGER P. (ed), *Symposium Spiders of the Greater Mekong Region*. Arawan Riverside Hotel, Pakse, Champasak, Laos, 12.–15.11.2012, p. 16.

KREJČÍ T. 2012. *Biologie a stanovištní nároky ohroženého druhu stepníka Eresus moravicus (Araneae: Eresidae) v Česku. Biology and habitat requirements of endangered ladybird spider Eresus moravicus (Araneae: Eresidae) in Czechia*. MSc. thesis, University of South Bohemia, České Budějovice, 72 pp. (in Czech, English abstract).

KÚRKA A. 2012: Za pavouky napříč Austrálií [For spiders across Australia]. In KRUMPÁLOVÁ Z. (ed.), *Zborník abstraktov, 10. Arachnologická konferencia, Východná, 12.–16.9.2012*. Katedra ekológie a environmentalistiky, Fakulta Prír. vied, Universita Konštantína Filozofa v Nitre, pp. 32–33 (in Czech).

LÍZNAROVÁ E. & PEKÁR S. 2012: Type 4: Functional response of myrmecophagous spiders. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 86.

LOVERRE P. & PEKÁR S. 2012: Functional response of *Philodromus* (Araneae: Philodromidae) at low temperatures. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 90.

MACHAČ O. 2012: *Distribuce pavouků v lesní mozaice. Distribution of spiders in forest mosaic*. BSc. thesis, Palacký University, Olomouc, 32 pp. (in Czech, English summary).

MICHALCO R. & PEKÁR S. 2012a: Coexistence among three *Philodromus* species (Araneae, Philodromidae). In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 99.

MICHALCO R. & PEKÁR S. 2012b: Eko-evoluční dynamika niky umožňuje koexistenci mezi třemi blíže příbuznými druhy pavouků rodu *Philodromus* [Eco-evolutionary niche dynamic enables a coexistence of three closely related *Philodromus* species]. In HARABIŠ F. & SOLSKÝ M. (eds), *Kostelecké inspirování 2012, Sborník abstraktů 4. ročníku konference 29.–29. listopadu 2012*. ČZU FŽP, Praha, p. 37 (in Czech).

MILLER J. A., GRISWOLD C., SCHARFF N., ŘEZÁČ M., SZÜTS T. & MARHABAIE M. 2012: The velvet spiders: an atlas of the Eresidae (Arachnida, Araneae). *ZooKeys* **194**: 1–144. DOI: 10.3897/zookeys.195.2342.

NIEDOBOVÁ J. & HULA V. 2012a: Spiders of sandy grassland: an experiment on Moravian Sahara (Czech Republic) – preliminary results. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 110.

NIEDOBOVÁ J. & HULA V. 2012b: Spiders of Zbrašovské aragonitové jeskyně National Nature Monument (Moravia, Czech Republic). *Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun.* **60** (6): 275–280.

OPATOVA V., BOND J. E. & ARNEO M. 2012: The origins and phylogenetic relationships of the Mediterranean ctenizid trapdoor spiders (Ctenizidae, Mygalomorphae). In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 113.

PARIS M. 2012. *Pavouci sklípkánci (Atypus spp.) – vybrané aspekty biologie limitující jejich rozšíření [Purseweb spiders (Atypus spp.) – selected aspects of biology limiting their distribution]*. MSc. thesis, Czech University of Life Sciences Prague, Praha, ?? pp. (in Czech, English abstract).

PEKÁR S. 2012: Comparative analysis reveals drivers of the evolution of inaccurate and accurate mimicry in spiders (Araneae). In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 115.

PEKÁR S., ŠMERDA J., HRUŠKOVÁ M., ŠEDO O., MUSTER C., CARDOSO P., ZDRÁHAL Z., KORENKO S., BUREŠ P., LÍZNAROVÁ E. & SENTENSKÁ L. 2012: Prey-race drives differentiation of biotypes in ant-eating spiders. *J. Anim. Ecol.* **81** (4): 838–848. DOI: 10.1111/j.1365-2656.2012.01957.x.

RAŠKA J., EXNEROVÁ A. & ŠTYS P. 2012: Effect of aposematism and mimicry on behaviour of spider predators. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 124.

ŘEZÁČ M. 2012a: Meta temnostní – pavouk roku 2012 (*Meta menardi* – 2012 Spider of the Year). *Živa* **98** (3): 131–132 (in Czech, English abstract).

ŘEZÁČ M. 2012b: Rozšíření a stanovištní nároky pavouků šestioček rodu *Dysdera* (Araneae: Dysderidae) v Česku. Distribution of the six-eyed spiders of the genus *Dysdera* (Araneae: Dysderidae) in Czechia. *Příroda*, Praha, **30**: 117–162 (in Czech, English abstract).

RŮŽIČKA V., ŠMILAUER P. & MLEJNEK R. 2012: Colonization of subterranean habitats by spiders in the Czech Republic. In KOVÁČ L., UHRIN M., MOCK A. & LUPŤÁČIK P. (eds), *Abstract book of the 21th International Conference on Subterranean Biology*. Pavol Jozef Šafárik Univerzity, Košice, p. 95.

RŮŽIČKA V., VANĚK J. & ŠMILAUER P. 2012: Spiders in mountain habitats of the Giant Mountains. *Russ. J. Ecol.* **43** (4): 341–347. DOI: 10.1134/S1067413612040133.

- RŮŽIČKA V., ZACHARDA M., NĚMCOVÁ L., ŠMILAUER P. & NEKOLA J. C. 2012: Periglacial microclimate in low-altitude scree slopes supports relict biodiversity. *J. Nat. Hist.* **46** (35–36): 2145–2157. DOI: 10.1080/00222933.2012.707248.
- SVATOŇ J. & GAJDOŠ P. 2012a: Spider fauna (Araneae) of Slovak caves. In KOVÁČ L., UHRIN M., MOCK A. & LUPTÁČIK P. (eds), *Abstract book of the 21th International Conference on Subterranean Biology*. Pavol Jozef Šafárik Univerzity, Košice, p. 104.
- SVATOŇ J. & GAJDOŠ P. 2012b: Súčasný stav poznania fauny pavúkov v jaskyniach Slovenska [Current knowledge of spider fauna of Slovak caves]. In KRUMPÁLOVÁ Z. (ed.), *Zborník abstraktov, 10. Arachnologická konferencia, Východná, 12.–16.9.2012*. Katedra ekológie a environmentalistiky, Fakulta Prír. vied, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, pp. 42–43 (in Slovak).
- SVATOŇ J. & GAJDOŠ P. 2012c: Fauna pavúkov (Aranea) slovenských jaskýň (Spider fauna (Araneae) of Slovak caves). In KUBOVČÍK V. & STAŠIOV S. (eds), *Zborník príspevkov z vedeckého kongresu „Zoológia 2012“, 18. Feriencove dni, 22.–24. november 2012*. Slovenská zoológická spoločnosť pri SAV, Technická univerzita vo Zvolene, Zvolen, pp. 163–164 (in Slovak and English).
- TROPEK R. 2012a: *Antropogenní stanoviště z hlediska ekologie a ochrany bezobratlých živočichů. Ecology and conservation of invertebrates at anthropogenic sites*. Ph.D. thesis, University of South Bohemia, České Budějovice, 184 + VII pp. (in Czech, English abstract).
- Tropek R. 2012b: Průzkum pavouků (Araneae) evropsky významné lokality Maňovický rybník. Survey of spiders (Araneae) of the Maňovický rybník Site of Community Importance. *Erica* **19**: 101–108 (in Czech, English abstract).

Štírci

- AUDY M., MORAVEC J. & LAKOTA J. 2012: Dobreljska pečina a Pečina Glavičine v Hercegovině. The Herzegovian Caves: Dobreljska pečina and Pečina Glavičine. *Speleofórum* **31**: 80–85 (in Czech, English summary).
- CHRISTOPHORYOVÁ J. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2012: Skrytá diverzita štúrikov a možnosti využitia karyologických dát a sekvenácie v jej objeňovaní na príklade rodu *Roncus* (Pseudoscorpiones) [The cryptic diversity of pseudoscorpions and the utilization of the karyology and sequencing data: the case study in genus *Roncus* (Pseudoscorpiones)]. In KRUMPÁLOVÁ Z. (ed.), *Zborník abstraktov, 10. Arachnologická konferencia, Východná, 12.–16.9.2012*. Katedra ekológie a environmentalistiky, Fakulta Prír. vied, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, pp. 24–25 (in Slovak).
- CHRISTOPHORYOVÁ J., ŠTÁHLAVSKÝ F., KRUMPÁL M. & FEDOR P. 2012: Pseudoscorpions of the Czech Republic and Slovakia: An annotated and revised checklist (Arachnida: Pseudoscorpiones). *North-West. J. Zool.* **8** (1): 1–21.

- KOTRBOVÁ J. 2012: *Diverzita štírků (Arachnida: Pseudoscorpiones) Evropy. Diversity of European pseudoscorpions (Arachnida: Pseudoscorpiones)*. BSc. thesis, Charles University in Prague, Praha, 46 pp. (in Czech, English abstract).
- KOTRBOVÁ J., ŠKOPEK Z. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2012: Diversity of pseudoscorpions (Arachnida: Pseudoscorpiones) of Europe. In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 74.
- ŠTÁHLAVSKÝ F., KRÁL J., HARVEY M. S. & HADDADD C. R. 2012: The first cytogenetic characterisation of atemnids: pseudoscorpions with the highest chromosome numbers (Arachnida: Pseudoscorpiones). *Cytogenet. Genome Res.* **137**: 22–30. DOI: 10.1159/000339516.
- ŠTÁHLAVSKÝ F., VÍTKOVÁ M., ŠLACHTA M. & JANKO K. 2012: Karyotype evolution in pseudoscorpion family Neobisiidae (Arachnida: Pseudoscorpiones). In *Abstracts, 20th International Colloquium on animal cytogenetics and gene mapping. Chromosome Res.* **20** (6): 803–804. DOI: 10.1007/s10577-012-9313-0.

Štíři

- CHIARLE A., KOVAŘÍK F., LEVI L. & GAVETTI E. 2012: The scorpion collections (Arachnida, Scorpiones) held in the Museo Regionale di Scienze Naturali of Turin (Italy). *Arachnologische Mitteilungen* **43**: 17–23. DOI: 10.5431/aramit4307.
- KOVAŘÍK F. 2012a: Review of the subgenus *Pandinurus* Fet, 1997 with descriptions of three new species (Scorpiones, Scorpionidae, Pandinus). *Euscorpius* **141**: 1–22.
- KOVAŘÍK F. 2012b: *Euscorpiops thaomischii* sp. n. from Vietnam and a key to species of the genus (Scorpiones: Euscorpiidae: Scorpioniinae). *Euscorpius* **142**: 1–8.
- KOVAŘÍK F. & LOWE G. 2012: Review of the genus *Neobuthus* Hirst, 1911 with description of a new species from Ethiopia (Scorpiones: Buthidae). *Euscorpius* **138**: 1–25.
- NAVIDPOUR S., FET V., KOVAŘÍK F. & SOLEGLAD M. E. 2012: Scorpions of Iran (Arachnida, Scorpiones). Part VIII. Fars Province. *Euscorpius* **139**: 1–29.
- PLÍŠKOVÁ J., VALLO P., KOVAŘÍK F. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2012: Karyotype differentiation of Alpine scorpions of the subgenus *Euscorpius* (*Alpiscorpius*) (Scorpiones: Euscorpiidae). In KUNTNER M. *et al.* (eds), *27th European Congress of Arachnology, Abstract Book, 2012*. EZ lab, Ljubljana, Slovenia, p. 119.
- SOLEGLAD M. E., FET V., KOVAŘÍK F. & YAĞMUR E. A. 2012: Etudes on iurids, V. Further revision of *Iurus* Thorell, 1876 (Scorpiones: Iuridae), with a description of a new genus and two new species. *Euscorpius* **143**: 1–70.
- SOLEGLAD M. E., KOVAŘÍK F. & FET V. 2012: A new species of *Pseudochactas* from Afghanistan (Scorpiones, Pseudochactidae). *Bol. Soc. Entomol. Aragonesa* **50**: 89–98.
- TERUEL R. & KOVAŘÍK F. 2012: *Scorpions of Cuba*. Jakub Rolčík – Clairon Production, 232 pp.

Štírenky

SMRŽ J., KOVÁČ L., MIKEŠ J., LUKEŠOVÁ A., ŠUSTR V. & TAJOVSKÝ K. 2012: Nutritional biology of animals in some caves. In KOVÁČ L., UHRIN M., MOCK A. & LŮPTÁČIK P. (eds), *Abstract book of the 21th International Conference on Subterranean Biology*. Pavol Jozef Šafárik Univerzity, Košice, p. 99.

Britská bibliografie 2012

Níže uvedený seznam obsahuje pouze příspěvky z druhého letošního čísla Newsletteru. Třetí číslo nebylo do uzávěrky dodáno, a jeho obsah se proto objeví až v příštím Pavoukovi.

HAIGH D. 2012: *Ostearius melanopygius* – a cosmopolitan spider. *S. R. S. News* **73** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **124**: 13–14.

NOLAN M. 2012: A button in a balafon; an occurrence of the widow spider *Latrodectus geometricus* C. L. Koch (Araneae, Theridiidae) in Ireland. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **124**: 6–7.

PRICE R. 2012: *Pholcus* observation. *S. R. S. News* **73** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **124**: 16.

RUSSELL-SMITH T. 2012: In memoriam. Rod Allison. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **124**: 5–6.

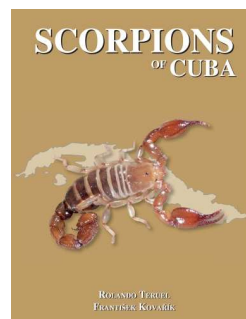
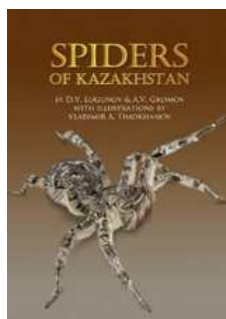
VETTER R. 2012: *Steatoda nobilis* in Southern California. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **124**: 7–8.

Nové knihy

LOGUNOV D. V. & GROMOV A. V. 2012: *Spiders of Kazakhstan*. Siri Scientific Press, 232 pp.

NITZSCHE R. 2012: *Spinnen kennen lernen*. Rainar Nitzsche Verlag, 134 pp.

TERUEL R. & KOVÁŘÍK F. 2012: *Scorpions of Cuba*. Jakub Rolčík – Clairon Production, 232 pp.

Nepublikované inventarizační zprávy členů ČAS za roky 2001–2004

Tento seznam má sloužit jako přehled pro členy ČAS, kdo a kde prováděl výzkumy, jejichž výsledky nebyly publikovány a nejsou uvedeny v Databázi pro Katalog. Jelikož jde pouze o interní pomůcku ČAS, jsou citace uvedeny ve zjednodušeném formátu (autor, rok, název práce, místo uložení, počet stran). V příštím čísle Pavouka přineseme seznam zpráv z let 2005–2008.

ANDĚRA M., JANDA P., KOCOUREK P., KŮRKA A., MORAVEC J., NEUMANNOVÁ K., PFLEGER V. & STREJČEK J. 2003: *Fauna sanovaných a rekultivovaných ploch lomů VLČS – západ. Monitorovací studie I.–IV. etapa 1998–2003*. Dep. in: Národní muzeum (Praha), 44 pp.

ANDĚRA M., JANDA P., MORAVEC J., KŮRKA A., NEUMANNOVÁ K. & STREJČEK J. 2002: *Monitorovací studie fauny sanovaných a rekultivovaných ploch lomů VLČS – západ. V. etapa – 2002*. Dep. in: Národní muzeum (Praha), 19 pp.

ANDĚRA M., MLÍKOVSKÝ J., KŮRKA A., MORAVEC J. & FARKAČ J. 2004: *Fauna sanovaných a rekultivovaných ploch lomů VLČS – západ. Monitorovací studie VII. etapa 2004*. Dep. in: Národní muzeum (Praha), 25 pp.

BRÝJA J. 2004a: *Inventarizační průzkum pavouků (Araneida) v NPR Krumlovsko-rokytenské slepence*. Dep. in: AOPK Brno, 41 pp.

BRÝJA J. 2004b: *Inventarizační průzkum pavouků (Araneida) v NPP Dunajovické kopce*. Dep. in: AOPK Brno, 26 pp.

BRÝJA J. 2004c: *Inventarizační průzkum pavouků (Araneida) v NPR Ranšpurk*. Dep. in: AOPK Brno, 17 pp.

FENCLOVÁ I. 2001a: *Inventarizační průzkum pavouků (Araneae) PR Jezírka u Rozvadova, PR Na Požárech, PR Pavlova huť a PR Diana*. Dep. in: Odbor ŽP Tachov, 7 pp.

FENCLOVÁ I. 2001b: *Inventarizační průzkum pavouků (Araneae) PR Chejlava*. Dep. in: AOPK Plzeň, 3 pp.

FENCLOVÁ I. 2001c: *Inventarizační průzkum pavouků (Araneae) PR Kateřinský potok*. Dep. in: Odbor ŽP Tachov, 3 pp.

FENCLOVÁ I. 2004: *Inventarizační průzkum pavouků (Araneae) EVL Kladské rašeliny*. Dep. in: Správa CHKO Slavkovský les, 6 pp.

HULA V. 2004a: *Inventarizační průzkum NPR Malhotky z oboru zoologie – pavouci (Araneida)*. Dep. in: AOPK Brno, 25 pp.

HULA V. 2004b: *Inventarizační průzkum NPR Na Adamcích z oboru zoologie – pavouci (Araneida)*. Dep. in: AOPK Brno, 15 pp.

HULA V. 2004c: *Inventarizační průzkum NPR Větrníky z oboru zoologie – pavouci (Araneida)*. Dep. in: AOPK Brno, 15 pp.

KŮRKA A. 2000: *Arachnofauna lokality Kolín, Borky 2000*. Dep. in: Odbor ŽP Kolín, 2 pp.

KŮRKA A. 2001a: *Další údaje o arachnofauně CHKO Český ráj (pavouci – Araneae) (PR Hruboskalsko – výsledky výzkumu prováděného v roce 2001)*. Dep. in: Správa CHKO Český ráj, 2 pp.

KŮRKA A. 2001b: *Arachnofauna tří mokřadů Kolína (pavouci – Araneae)*. Dep. in: Odbor ŽP Kolín, 5 pp.

- KÚRKA A. 2002: *Pavouci (Araneae) lokality Spálenka v Kolíně*. Dep. in: Odbor ŽP Kolín, 3 pp.
- KÚRKA A. 2003a: *Arachnofauna vybraných stanovišť v roce 2003: lokality Boberská stráž a Dvorský les*. Dep. in: Správa KRNAP, 4 pp.
- KÚRKA A. 2003b: *Arachnofauna NPR Oblík (Seznam dosud zjištěných druhů Araneae)*. Dep. in: Správa CHKO České středohoří, 5 pp.
- KÚRKA A. 2003c: *Průzkum Arachnofauny lokalit PP Libunecké rašeliniště v roce 2003*. Dep. in: Správa CHKO Český ráj, 4 pp.
- KÚRKA A. 2003d: *Arachnofauna vybraných stanovišť lokality Praha–Lahovice, Lahovičky (Jarní aspekt v období VI. 2003)*. Dep. in: Regionální muzeum Kolín, 3 pp.
- KÚRKA A. 2004a: *Pavouci (Araneae) PP Libunecké rašeliniště (Zpráva o výsledcích inventarizačního průzkumu z období 2003–2004)*. Dep. in: Správa CHKO Český ráj, 4 pp.
- KÚRKA A. 2004b: *Pavouci (Araneae) PP Suché skály (Zpráva o výsledcích inventarizačního průzkumu z období 2003–2004)*. Dep. in: Správa CHKO Český ráj, 4 pp.
- KÚRKA A. 2004c: *Arachnofauna lokality PR Křížový vrch*. Dep. in: Správa CHKO Jizerské hory, 4 pp.
- KÚRKA A. 2004d: *Výsledky determinace vzorků pavouků (Araneae) získaných v období 2003–2004 na některých lokalitách na území CHKO Jizerské hory*. Dep. in: Správa CHKO Jizerské hory, 6 pp.
- KÚRKA A. 2004e: *Studniční hora 2004*. Dep. in: Správa KRNAP, 8 pp.

Pozvánka

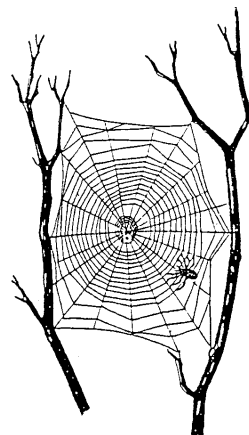
FOTO WORKSHOP – výměna zkušeností s fotografováním pavouků

Kdy: 4.–5. května 2013

Kde: Západočeské muzeum v Plzni

Organizátoři: P. Kasal, I. Hradská a J. Erhart

Info: erhart@paru.cas.cz

Fotokoutek

Čerstvě svlečený sekáč (pravděpodobně *Mitopus morio*) požírající svou exuvii (Hostýnské vrchy). Dle informace Pavla Bezděčky to je u sekáčů běžná věc, na rozdíl od většiny pavoukovic. (foto O. Machač)

PAVOUK – Zpravodaj České arachnologické společnosti, číslo 33

Vydává: Česká arachnologická společnost

Redakce: Ondřej Machač, Petr Dolejš, Jan Erhart

Adresa redakce: Bratrská 10, 750 02 Přerov

E-mail: pavouk@arachnology.cz, machac.ondra@seznam.cz

ISSN: 1804-7254

Zpracováno v programu: Microsoft Word, písmo Times New Roman

Titulní strana: Vánoční stromek arachnologa (foto J. Erhart)

Vychází nepravidelně. Toto číslo vyšlo 23. prosince 2012.